

**LIETUVOS RESPUBLIKOS PRIDĖTINĖS VERTĖS MOKESČIO ĮSTATYMO NR. IX-751
71 STRAIPSNIO PAKEITIMO ĮSTATYMO PROJEKTO
AIŠKINAMASIS RAŠTAS**

1. Įstatymo projekto rengimą paskatinusios priežastys, parengto projekto tikslai ir uždaviniai

Atsižvelgiant į gautą Europos Komisijos (toliau – Komisija) pranešimą dėl pradėtos Europos Sąjungos teisės pažeidimo procedūros Nr. INFR(2020)4057 oficialaus pranešimo dėl 2006 m. lapkričio 28 d. Tarybos direktyvos 2006/112/EB dėl pridėtinės vertės mokesčio bendros sistemos netinkamo perkėlimo ir įgyvendinimo Lietuvos nacionalinėje teisėje (toliau – oficialus pranešimas), Lietuvos Respublikos pridėtinės vertės mokesčio įstatymo Nr. IX-751 71 straipsnio pakeitimo įstatymo projektu (toliau – Įstatymo projektas) siekiama patikslinti bendrą susijusių asmenų gauto atlygio skaičiavimą, nustatant, ar buvo viršyta privaloma registravimosi pridėtinės vertės mokesčio (toliau – PVM) mokėtojų riba.

2. Įstatymo projekto iniciatoriai (institucija, asmenys ar piliečių įgalioti atstovai) ir rengėjai

Įstatymo projektą parengė Lietuvos Respublikos finansų ministerijos Mokesčių politikos departamento (direktorė Jūratė Laurikėnaitė, tel. 239 0151) Netiesioginių mokesčių skyriaus (vedėja Asta Zelo, tel. 219 9383) vyriausioji specialistė Giedrė Morkūnienė (tel. 239 0229).

3. Kaip šiuo metu yra reguliuojami Įstatymo projekte aptarti teisiniai santykiai

Lietuvos Respublikos pridėtinės vertės mokesčio įstatymo (toliau – PVM įstatymas) 71 straipsnio 7 dalyje nustatyta, kad kai tas pats asmuo (vienas ar kartu su kitais asmenimis, kurie pagal PVM įstatymą laikomi su juo susijusiais) kontroliuoja keletą juridinių asmenų, visi jo kontroliuojami juridiniai asmenys ir jis pats (jeigu jis pats vykdo ekonominę veiklą) privalo pateikti prašymus įregistruoti juos PVM mokėtojais, jeigu bendra visų jų gauta ar gautina atlygio už vykdant ekonominę veiklą patiektas prekes ir (arba) suteiktas paslaugas suma per metus (pastaruosius 12 mėnesių) viršijo PVM įstatyme nustatytą registravimosi PVM mokėtojais ribą, neatsižvelgiant į tai, kad kiekvieno tokio asmens ar dalies jų gauto ar gautino atlygio suma yra mažesnė už šią ribą.

Tokių nuostatų tikslas – atsižvelgiant į 2006 m. lapkričio 28 d. Tarybos direktyvos 2006/112/EB dėl pridėtinės vertės mokesčio bendros sistemos (toliau – PVM direktyva) 273 straipsnį, pagal kurį Europos Sąjungos (toliau – ES) valstybėms narėms leidžiama nustatyti kitas prievoles, kurias jos laiko būtinomis siekiant užtikrinti, kad būtų tinkamai renkamas PVM ir užkertamas kelias sukčiavimui, užkirsti kelią mokesčių vengimui, kai verslas yra dirbtinai skaidomas siekiant išvengti prievolės registruotis PVM mokėtoju, t. y. apsisaugoti nuo atvejų, kai asmuo, norėdamas išvengti PVM mokėjimo, arba pats steigia kelis atskirus juridinius asmenis, arba su juo susiję asmenys steigia kitus juridinius asmenis, tokiu būdu gaunamos pajamos išskaidomos tarp skirtingų įmonių ir nepasiekiamas PVM įstatyme nustatytas privalomo registravimosi PVM mokėtojais ribos dydis.

4. Kokios siūlomos naujos teisinio reguliavimo nuostatos ir kokių teigiamų rezultatų laukiama

Oficialiame pranešime, pateiktame Lietuvai 2021 metų liepą, Komisija laikosi nuomonės, kad PVM direktyvoje speciali mažoms įmonėms nustatyta schema negali būti taikoma remiantis visa bendra asmenų, kuriems taikoma nuostata dėl kovos su mokesčio vengimu, apyvara, jeigu tie asmenys yra teisiškai nepriklausomi ir jeigu jų struktūros nėra tik dirbtinės ir iš esmės sukurtos tam, kad būtų galima pasinaudoti mokesčio lengvata. Todėl PVM įstatymas neturėtų apimti atvejų, kai įmonių elgsena nėra susijusi su dirbtiniu skaidymu. Komisija pabrėžia, kad tokia padėtis būtų ištaisyta, jei vietoj absoliučios taisyklės nustatymo apmokestinamiesiems asmenims būtų sudaryta galimybė įrodyti, kad dirbtinio suskaidymo nėra.

Todėl, atsižvelgiant į oficialiame pranešime išdėstytus argumentus, Įstatymo projekte siūloma patikslinti PVM įstatymo 71 straipsnio 7 dalį, suteikiant apmokestinamiesiems asmenims galimybę įrodyti, kad dirbtinio verslo suskaidymo nėra ir dėl to jiems netaikoma nuostata dėl bendro to paties asmens ir jo kontroliuojamų juridinių asmenų gauto (gautino) atlygio skaičiavimo. Šiuo tikslu asmenys privalo turėti įrodymų, kad:

1) nė vienas jų valdymo organas ir (arba) atskiras valdymo organų narys nėra tas pats asmuo ir

2) jų faktiškai vykdoma ekonominė veikla nėra to paties pobūdžio ir jie neveikia vienas kito naudai ar interesais, t. y. jie vykdo nesusijusią ekonominę veiklą.

Tokiu būdu apmokestinamieji asmenys, galintys įrodyti, kad nėra dirbtinio verslo suskaidymo, turės galimybę nesiregistruoti PVM mokėtojais (susijusių asmenų gauto atlygio skaičiavimo schema pateikiama aiškinamojo rašto priede).

Mokesčių administratorius atitiktą keliamiems reikalavimams patikrintų Lietuvos Respublikos mokesčių administravimo įstatyme nustatytų bendrųjų kontrolės procedūrų metu.

Numatyta sąlyga dėl faktiškai vykdomos to paties pobūdžio ekonominės veiklos būtų vertinamojo pobūdžio, nesusiejant veiklą su Ekonominės veiklos rūšių klasifikatoriuje (toliau – EVRK) nurodytų rūšių veiklomis.

Asmenys numatomų vykdyti veiklų rūšis pagal EVRK nurodo registravimosi Mokesčių mokėtojų registre (toliau – Registras) metu, tačiau vėliau teikiant mokesčių administratoriui ataskaitas, deklaracijas ar kitą informaciją, duomenys apie faktiškai vykdomą veiklą nenurodo. Registravimosi Registre metu asmenys dažnai nurodo ne tik pagrindinę numatomos vykdyti veiklos rūšį pagal EVRK, tačiau ir papildomas veiklas, kuriomis planuoja užsiimti, tačiau praktikoje asmenų faktiškai vykdoma veikla ne visada sutampa su registruojantis Registre pagal EVRK nurodytų rūšių veiklomis. Kadangi registruojant PVM mokėtojais vertinamas iš faktiškai vykdytos veiklos per metus gauto atlygio dydis, turėtų būti atsižvelgiama į tai, kokio pobūdžio veikla asmuo faktiškai užsiima, o ne kokių rūšių veiklos pagal EVRK buvo nurodytos registruojantis Registre.

5. Numatomo teisinio reguliavimo poveikio vertinimo rezultatai (jeigu rengiant Įstatymo projektą toks vertinimas turi būti atliktas ir jo rezultatai nepateikiami atskiru dokumentu), galimos neigiamos priimto įstatymo pasekmės ir kokių priemonių reikėtų imtis, kad tokių pasekmių būtų išvengta.

Neigiamų pasekmių nenumatoma.

6. Kokią įtaką priimtas įstatymas turės kriminogeninei situacijai, korupcijai

Nenumatoma.

7. Kaip įstatymo įgyvendinimas atsilieps verslo sąlygoms ir jo plėtrai

Nuostata turės teigiamą poveikį smulkiąjam verslui, nes susiję asmenys, galintys įrodyti, kad nėra dirbtinio verslo suskaidymo, turės galimybę nesiregistruoti PVM mokėtojais.

8. Ar Įstatymo projektas neprieštarauja strateginio lygmens planavimo dokumentams

Įstatymo projektas neprieštarauja strateginio lygmens planavimo dokumentams.

9. Įstatymo inkorporavimas į teisinę sistemą, kokius teisės aktus būtina priimti, kokius galiojančius teisės aktus reikia pakeisti ar pripažinti netekusiais galios

Kitų įstatymų pakeisti ar pripažinti netekusiais galios nereikės.

10. Ar Įstatymo projektas parengtas laikantis Lietuvos Respublikos valstybinės kalbos, Teisėkūros pagrindų įstatymų reikalavimų, o Įstatymo projekto sąvokos ir jas įvardijantys terminai įvertinti Terminų banko įstatymo ir jo įgyvendinamųjų teisės aktų nustatyta tvarka

Įstatymo projektas parengtas laikantis Valstybinės kalbos, Teisėkūros pagrindų įstatymų reikalavimų ir atitinka bendrinės lietuvių kalbos normas. Įstatymo projekte neapibrėžiama naujų sąvokų.

11. Ar Įstatymo projektas atitinka Žmogaus teisių ir pagrindinių laisvių apsaugos konvencijos nuostatas ir ES dokumentus

Įstatymo projektas atitinka Žmogaus teisių ir pagrindinių laisvių apsaugos konvencijos nuostatas ir ES dokumentus.

12. Jeigu įstatymui įgyvendinti reikia įgyvendinamųjų teisės aktų, – kas ir kada juos turėtų priimti

Įgyvendinamųjų teisės aktų priimti nereikės.

13. Kiek valstybės, savivaldybių biudžetų ir kitų valstybės įsteigtų fondų lėšų prireiks įstatymui įgyvendinti, ar bus galima sutaupyti (pateikiami prognozuojami rodikliai einamaisiais ir artimiausiais 3 biudžetiniais metais)

Nenumatoma.

14. Įstatymo projekto rengimo metu gauti specialistų vertinimai ir išvados

Negauta.

15. Reikšminiai žodžiai, kurių reikia šiam projektui įtraukti į kompiuterinę paieškos sistemą, įskaitant Europos žodyno „Eurovoc“ terminus, temas bei sritis

„Pridėtinės vertės mokestis“, „susiję asmenys“.

16. Kiti, iniciatorių nuomone, reikalingi pagrindimai ir paaiškinimai

Nėra.

SUSIJUSIŲ ASMENŲ GAUTO ATLYGIO SKAIČIAVIMO SCHEMA

